

În anii 1922 și 1923, în sala „Locomotiva“ a activat un cerc de teatru, format din muncitori ceferiști și tineri actori, elevi ai Școlii de artă dramatică „Teodor Stoenescu“. În repertoriul jucat de acest grup au figurat și fragmente din *Anatema* de Leonid Andreev¹.

Compania Bulandra este primul teatru profesionist care îl joacă pe Leonid Andreev. La 26 octombrie 1922 are loc premiera piesei *Ecaterina Ivanovna*. Interesant de reținut este faptul că deși interesul criticilor și al cititorilor se îndrepta spre lucrările simbolist-expresioniste, teatrele au interpretat mai cu seamă dramele psihologice, în care scriitorul a concretizat procesul de dezintegrare a lumii burgheze. Dramaturgia lui Leonid Andreev a fost promovată în teatrul românesc de acei reprezentanți ai vieții culturale, care luptau să îmbogățească repertoriul cu opere pline de ecouri ale frământărilor sale, să dezvăluie adâncimile chinuite ale omului și să aibă conflicte adevărate și sentimente majore. Pieseile lui Leonid Andreev au fost jucate de actori ca: Ion Manolescu, Lucia Sturdza Bulandra, Tony Bulandra, George Storin; au fost puse în scenă la Teatrele Naționale din București, Cluj, Iași, Craiova. Oamenii de teatru români au simțit revolta anarhică din opera scriitorului rus, nemulțumirile lui împotriva destinului omului din societatea burgheză, compasiunea pentru cei în suferință. Teatrul românesc a dezvăluit publicului pe Leonid Andreev, psihologul, care a analizat cu finețe și sensibilitate suferința umană în piese ca *Ecaterina Ivanovna*, *Anfissa*, *Gîndul*, *Profesorul Storișin*, *Gaudeamus Acela care primește palme*, ocolind pe înnoitorul violent al formelor, pe cel care nega vehement și puternic efortul spre bine și fericire din *Măștile negre*, *Viața omului*, *Oceanul etc.*

Contururile lipsite de adevărata substanță omenească, viziunea apocaliptică, grotescă și fantastică din *Țarul-Foamete* sau *Măștile negre* erau străine spiritului teatrului românesc din acea epocă, nu corespundeau cu dorința de a aduce pe scenă observarea atentă și minuțioasă a sufletului omenesc, cu tendința de a prezenta adevărata față a lumii burgheze.

De reținut este faptul că problematica andreeviană cu certă coloratură maladivă din *Ecaterina Ivanovna* și *Anfissa* a fost interpretată numai la început. Cu timpul, interesul oamenilor de teatru români s-a îndreptat spre accentele de critică socială mai directă din *Acela care primește palme*, *Gaudeamus* și *Profesorul Storișin*.

În Kerjentev din *Gîndul*, interpretat de Ion Manolescu în 1923 și de George Storin în 1937, accentul cădea mai cu seamă pe condamnarea izolării și a individualismului exagerat.

Ion Manolescu a reliefat cu subtilitate și deosebită pătrundere întrebările chinuitoare ale lui Kerjentev. George Storin, mai liniar și mai categoric, a demascat substanța criminală a celui care crede că are dreptul să dispună după bunul său plac de viața semenilor.

În volumul de *Amintiri*, scris în ultimii ani ai vieții, Ion Manolescu a căutat să explice cu viziunea omului contemporan, cu perspectiva artistului

¹ Detalii suplimentare în «Clubul», nr. 3—4, aprilie 1957 și: Simion Alterescu și Letiția Giță, *Influența teatrului revoluționar asupra mișcării noastre teatrale în epoca dintre cele două războaie mondiale*, din «Studii și cercetări de istoria artei» anul IV, 1957, nr. 3—4, p. 211.